

Återkommunalisera stadstrafiken i Umeå

Motion till Umeå kommunfullmäktige

2016-11-09

Ett ökat hållbart resande är nödvändigt för klimatet och den lokala luftkvalitetens skull. I Umeå finns förutsättningarna för att kollektivtrafik, gång och cykel, istället för bil ska bli det självklara alternativet för de allra flesta. Målet måste vara att öka antalet resor med hållbara färdmedel för alla, även de som inte helt slutar att köra bil. Bussåkande ska vara smidigt, bekvämt, enkelt och attraktivt för resenärerna. Men ingen kollektivtrafik kommer att vara bättre än personalens arbetsmiljö. En god arbetsmiljö går därför hand i hand med en attraktiv kollektivtrafik.

Kollektivtrafiken fungerar väl, men vi ser en rad förbättringsmöjligheter och möjligheter till ökad styrning med drift av stadstrafiken i egen regi på liknande sätt som i Skellefteå. Drift i egen regi skulle, jämfört med upphandlingar som binder upp under lång tid, förenkla genomförandet av långsiktiga satsningar och underlätta arbetet för god arbetsmiljö och kvalitet så som bemötande och tillgänglighet. Det skulle förenkla vägen från politisk vilja och strategi till förbättring i trafiken. Umebornas möjlighet till insyn, påverkan och ansvarsutkrävande skulle öka. För de anställda skulle det innebära en tryggare anställning där de slipper byta arbetsgivare med några års mellanrum. En konsekvens av att kollektivtrafiken idag upphandlas är att lägsta pris och operatörens vinstmarginaler är överordnade busschaufförernas villkor och arbetsmiljö. Förarnas villkor och arbetsmiljö är direkt kopplade till servicenivån för resenärerna.

Ur ett fackligt perspektiv är det problematiskt att någon riktig motpart inte finns att kommunicera brister med. Inte heller resenärerna har en tydlig motpart, för när resenären ringer kundtjänst kan resenären få höra att ”det är utföraren/bussbolagets ansvar”. Kommunen ansvarar för de kraven i upphandlingen som har betydelse för arbetsvillkoren, men fackliga företrädare förhandlar med det upphandlade företaget. Ofta genomförs förändringar, t.ex. i trafikutbud, tekniska ändringar, ändringar i gaturummet, hållplatsindragningar m.m. utan att bussförarna, som sitter på fackkunskaper om den dagliga driften, involveras eller ens tillfrågas. Ett exempel är Hybricon, där förarna inte alls varit inblandade i anskaffningen av bussarna, trots att de kommer att utgöra deras arbetsmiljö för mycket lång tid framåt. När synpunkter för utformningen av Vasaplan, en av Umeås viktigaste bussnod, skulle samverkas så var det upphandlade företaget inbjudet men inte busschaufförerna som då var precis mittemellan två arbetsgivare, det gamla och det nya företaget.

En annan konsekvens av att upphandla med några års mellanrum ur arbetsmiljöhänseende är att den privata aktören inte tar kostnaden för om de kör personalen in i väggen, för kostnaden tar ju nästa bolag. Ett internationellt vinstdrivande företags intresse av att kapa kostnader har inneburit att tidigare huvudman sparat in på friskvårdsbidraget. Det är en logisk följd av att företaget inte har efterhandsansvar, att ett i grunden bra avtal mellan Länstrafiken och trafikutövaren inte följs upp, och inga sanktioner ges om avtalet inte respekteras då mycket står på spel för både huvudman och bolag.

Beteckningen ULTRA är idag ett kommunalt varumärke utan reellt innehåll med varken ledning eller styrning. Själva driften är upphandlad och ligger på en privat aktör.

Vänsterpartiets uppfattning är att kommunmedborgare och förtroendevalda ska ha möjlighet till stort och obyråkratiskt inflytande över stadstrafiken, en av Umeås viktigaste frågor för att utveckla den hållbara staden.

Denna motion är även ett led i att stärka såväl den politiska demokratin som den interna demokratin i V då vi öppnat upp för medlemmar och sympatisörer att lägga motioner via våra kommunfullmäktigeledamöter. Initiativ till motionen kommer från Patrik Hockum (V).

Vänsterpartiet yrkar:

- att i god tid planera för ett kommunalt övertagande av stadstrafiken vid nuvarande upphandlingsperiods utgång år 2026,
- att uppdra åt UKF att planera för ett övertagande när innevarande upphandlingsperiod löper ut samt att ha en beredskap för övertagande ifall det upphandlade företaget inte fullföljer avtalet,
- att ett samråd mellan Umeå kommun, Länstrafiken och entreprenören inrättas där två representanter från förarkollegiet alltid ska ingå.

Ulrika Edman

Lasse Jacobson

Mattias Sehlstedt

Vänsterpartiet

